

D. Poplašen Orlovac*

OZLJEDE NA RADU U 2010. - MEDICINSKI ASPEKTI

UDK 331.45/.48:613.65](497.5)"2010"

PRIMLJENO: 15.3.2011.

PRIHVACENO: 28.4.2011.

SAŽETAK: U Hrvatskom zavodu za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu zaprimljeno je u 2010. godini 16.025 prijava ozljeda na radu. Ozljede na radu pokazatelj su primjene osnovnih i posebnih pravila zaštite na radu, kao i ukupnog stanja radnih uvjeta koji mogu oštetiti zdravlje ili ugroziti život radnika. Slučajevi su analizirani s različitih aspekata vezanih uz karakteristike osiguranika, mjesto nastanka ozljede, djelatnost poslodavca, ozlijeđeni dio tijela i najčešće dijagnoze. Rezultati te obrade ukazuju na probleme vezane uz prepoznavanje i priznavanje ozljeda na radu.

Ključne riječi: ozljede na radu, Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, analiza

UVOD

Poslodavac je, prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu, dužan osigurati radnicima zdravo radno mjesto, kao i sigurnost zdravlja na radu. Ozljedom na radu se prema članku 37. Zakona o mirovinskom osiguranju i članku 6. Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu smatra:

- 1) ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem, te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika,

- 2) bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekog nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u svezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika,
- 3) ozljeda nanescena na način predviđen u točki 1. koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto, te na putu poduzetom zbog stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran,
- 4) ozljeda nanescena na način predviđen u točki 1. koju osiguranik pretrpi u svezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu prema propisima o zdravstvenom osiguranju i prava na profesionalnu rehabilitaciju,
- 5) ozljeda, odnosno bolest iz točke 1. i 2. ovoga članka koju pretrpi osigurana osoba,

*Dijana Poplašen Orlovac, dr. med., spec. med. rada i sporta (dpoplasen-orlovac@hzzzsr.hr), Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Cimermanova 64a, 10000 Zagreb.

- 6) ozljeda nastala na način predviđen u točki 1. koju osoba pretrpi u svezi s prethodnim utvrđivanjem zdravstvene sposobnosti kada je to prema zakonu obvezno prigodom zasnivanja radnog odnosa.

Zakon je stavio pred poslodavca veliku obvezu – poslodavac je dužan osigurati zdravo radno mjesto, odgovoran je za sigurnost zdravlja na radnom mjestu, a mora izraditi i procjenu opasnosti od rizika na radnom mjestu. Ozljeđe na radu pokazatelj su ukupnog stanja radnih uvjeta koji mogu oštetiti zdravlje ili ugroziti život radnika te primjene osnovnih i posebnih pravila zaštite na radu. U slučaju ozljede na radu podnosi se na tiskanicama prijavu o ozljedi na radu u osam primjeraka. Uz prijavu se obvezno prilaže dokumentacija kojom se može dokazati da je nastanak ozljede i mjesto nastanka ozljede uzročno-posljedično vezan uz obavljanje djelatnosti, kao i medicinska dokumentacija. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dostavio je do 1. ožujka 2011. godine 16.025 prijava ozljeda na radu za proteklu godinu Hrvatskom zavodu za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (HZZZSR).

CILJ

Cilj ovoga rada je analiza dostavljenih prijava o ozljedi na radu zbog uvida u problematiku u području ozljeda na radu i predlaganja mjera za njihovo smanjenje.

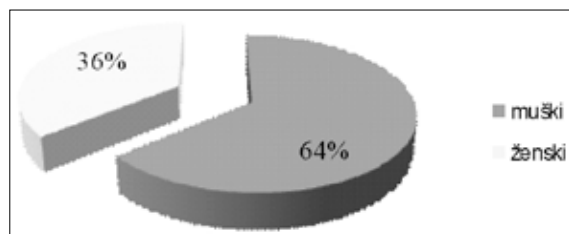
Metode i analiza podataka

Za potrebe ovog rada analizirano je 16.025 zaprimljenih prijava o ozljedi na radu u 2010. godini. Prijave su analizirane prema spolu, mjestu nastanka ozljede, stručnoj spremi, podacima iz ugovora o radu, gospodarskim granama, danima nastanka ozljede, ozlijeđenom dijelu tijela i prema najčešće dijagnosticiranim dijagnozama ozljeda. Za statističku obradu upotrijebljen je program *Microsoft Office 2007*.

Rezultati

U razdoblju od 1. siječnja 2010. godine do 1. ožujka 2011. godine HZZZSR je zaprimio 16.025 prijava o ozljedi na radu. Od ukupnog

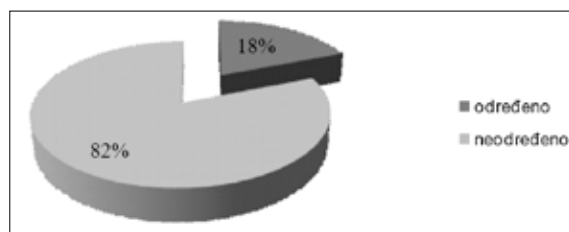
broja pristiglih ozljeda na radu, u 64% slučajeva ozlijeđeni su bili muškarci, a u 36% slučajeva žene (slika 1).

Slika 1. Ozljeđe na radu svrstane prema spolu

Figure 1. Work injuries by sex

Prema mjestu nastanka ozljede na radu ozlijeđeno je 76% radnika, dok je 24% radnika nastradalo na dolasku i odlasku s posla. Zaposlenici koji su imali ugovor o radu na neodređeno vrijeme ozlijeđivani su 82%, a na određeno u 18% slučajeva (slika 2).

Slika 2. Ozlijeđeni prema podacima iz ugovora o radu

Figure 2. Injured persons by data in work contract

Analiza zaprimljenih prijava prema stručnoj spremi pokazala je da su se najčešće ozlijeđivali radnici SSS, a slijede NKV radnici (Tablica 1).

Tablica 1. Ozlijeđeni prema stručnoj spremi

Table 1. Injured persons shown by qualifications

Stručna sprema	
NK	16%
PK, NSS	3%
KV	11%
SSS	55%
VK	3%
VŠS	5%
VSS	8%
UKUPNO	100,00%

Prema gospodarskim granama navedenim u Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, najviše ozlijeđenih bilo je u prerađivačkoj industriji, trgovini na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla, graditeljstvu te zdravstvu i socijalnoj skrbi (Tablica 2). Daljnjom analizom pristiglih prijava utvrđeno je da je najčešći dan ozljeđivanja u tjednu bio ponedjeljak (20,06%).

Tablica 2. Ozlijeđeni prema gospodarskim granama

Table 2. Injured persons shown by different branches of the economy

Gospodarska djelatnost	%
C Prerađivačka industrija	27,68%
F Građevinarstvo	9,85%
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	10,85%
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	8,80%
Ostalo	42,82%
UKUPNO	100,00%

Kod ozlijeđenih radnika najčešće ozlijeđeni dijelovi tijela su ruka, noga te vratna kralježnica (Tablica 3). Oštećenja vratne kralježnice najčešće su dijagnosticirana u ozljedama koje su se dogodile pri dolasku ili odlasku s posla u prometnim nezgodama.

Tablica 3. Prikaz ozlijeđenih dijelova tijela

Table 3. Injured body parts

Ozlijeđeni dio tijela	%
doručje	3,34%
koljeno	6,17%
kuk	1,06%
lakat	1,33%
nadlaktica	1,06%
natkoljenica	1,34%
podlaktica	5,48%
potkoljenica	6,56%
prsti noge	1,66%
prsti ruku	15,02%
rame, ključna kost i lopatica	2,80%
skočni zglob	10,70%
stopalo	5,73%
šaka bez prsta	6,46%
višestruka ozljeda noge	0,11%
višestruke ozljede ruke	0,31%
vrat i vratna kralježnica	6,61%

Dijagnoze površinskih ozljeda (41,50%) i prijeloma (39,99%) najčešće su evidentirane na prstima ruku. Iščašenja, uganuća i nategnuća su najčešća na skočnom zglobu te na vratnoj kralježnici, a pod dijagnozom kontuzije ili nagnječenja u najvećem broju slučajeva oštećeno je koljeno (30,30%); (Tablica 4, slika 3).

Slika 3. Udio pojedinih dijagnoza kod ozlijeđenih dijelova tijela

Figure 3. Incidence of diagnoses for different injuries

Tablica 4. Udio pojedinih dijagnoza kod ozlijeđenih dijelova tijela**Table 4. Incidence of diagnoses for injured body parts**

Dijagnoza	Ozlijeđeni dio tijela	
Površinske ozljede	prsti ruku	41,50%
Prijelomi	prsti ruku	39,99%
Iščašenja	skočni zglob	50,27%
Uganuće i nategnuće	skočni zglob	46,94%
Nagnječenje	koljeno	30,30%

ZAKLJUČAK

Prema podacima koji su do 1. ožujka 2011. godine pristigli u Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, najveći se broj ozljeda dogodio u prerađivačkoj djelatnosti, a slijede trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla, graditeljstvo te djelatnost

zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Ozljede su se u većini slučajeva dogodile ponedjeljkom na radnom mjestu i to češće kod osoba muškog spola i zaposlenika koji su imali ugovor o radu na neodređeno vrijeme te su imali srednju stručnu spremu. U slučajevima svih ozljeda najčešće je ozlijeđena ruka, i to pod dijagnozom površinskih ozljeda i prijeloma, a samo prsti ruku u 15,02% slučajeva koji su najčešće amputirani. Gotovo 50% iščašenja su u skočnom zglobu, a zatim slijede vratna kralježnica i koljeno.

LITERATURA

Nacionalna klasifikacija djelatnosti, N.N., br. 13/03.

Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu, N.N., br. 85/06.

Zakon o mirovinskom osiguranju, N.N., br. 102/98.

WORK INJURIES IN 2010 – MEDICAL ASPECTS

SUMMARY: In 2010 the Croatian Institute for Health Protection and Safety at Work received 16,025 work injury reports. Work injuries are indicators of the extent of implementation of the basic and special safety regulations at work and of the overall state of work conditions that may impair health or even pose a threat to the lives of the workers. Reported cases were analysed with respect to the employee characteristics, site where the injury occurred, the type of business activity, part of the body that had sustained injury and the most frequent diagnoses. Analysis shows problems in identifying and recognising work-related injuries.

Key words: *work injuries, Croatian Institute for Health Protection and Safety at Work, analysis*

*Professional paper
Received: 2011-03-15
Accepted: 2011-04-28*